

JUHTKIRI

Habemega lapsed toetust siiski ei saa

Lastetoetuste suurenemine on tänaväärne ettevõtmine, eriti arvesse võttes, et väga pika aega olid need naeruväärselt väikesed ega arvestanud pikkade aastate jooksul pidevalt kasvanud elukalliduse ega keskmiste palkadega. Kuid nagu iga suurema ja põhimõttelise muudatusega, on ka lastetoetuste puhul võimalik libastuda ja sellega muuta üllas idee ühiskonna naerualuseks.

Nii juhtus seegi kord, kui uus võimuliit kavandas peretoetuse maksmist kuni vähemalt kolmelapselise pere noorima võsu 24aastaseks saamiseni. Mõistetavalt kutsumus täiskasvanud, habemega laste (kel endilgi võivad juba lapsed olla) toetamine esile ühiskondliku irooniapahvaku.

Küsimus polnud mitte niivõrd eelarvekulus, vaid perede ebavõrdses kohtlemises, justnagu oleks paarilapseliste perede järeltulijad riigi silmis mitu korda odavamad. Nüüdseks on peretoetuste asjus vanuselatt mõistlikuma piirini alla lastud kuni 19. eluaastani. Kui riigil on plaan ja võimalused ka vanemaid kui 19aastaseid toetada näiteks õpingute ajal, siis on see üksnes teretulnud, kuigi senimaani pole rääkimisest kaugemale jõutud.

Samas on erakonnad ka varem toetusi juurutades avaliku arvamusena vastuvoolu

Küsimus polnud mitte niivõrd eelarvekulus, vaid perede ebavõrdses kohtlemises, justnagu oleks paarilapseliste perede järeltulijad riigi silmis mitu korda odavamad.

ujunud, kui oravate soovil pandi maksimaalse emapalgana paika kolmekordne keskmine palk. Nii on see sel aastal suisa 4043 eurot ning sellelt tasemelt harilikku lapsetoetuse juurde kukkumine on järsk, kuid mitmekordse keskmise palga teenijale kindlasti majanduslikult mitte letaalne põnts.

Tähtis on aga see, millise signaali riik toetuste süsteemiga välja saadab, kullates ühelt poolt kõrgepalgalisi emasid, teiselt poolt aga eeldatavalt kehvemini toimetulevaid paljulapselisi. Sestap ei saa peretoetuste tõusuga välistada sama efekti, mis oli emapalga ideeks – et emad oleksid lastega võimalikult kaua kodus. Kui uue korra kohaselt hakkab kolmelapseliste peretoetus kokku olema 910 eurot praeguse 654eurose alampal-

ga juures, siis on kerge kerkima küsimus, kas sellised peretoetused ei vähenda inimeste motivatsiooni tööl käia, seda eriti kehva palgatasemega piirkondades. Sel juhul oleme suurendanud riigi toetustest sõltuvate inimeste ringi, kes on tööjõuturul väljunud. Samas ei saa välistada, et sellega suureneb hoopis surve palkade tõstmiseks. Riigi võimaluste paranedes tuleb aga ette võtta ka ühe- kuni kahelapseliste perede järeleaitamine.

ANDRES VARUSTIN

TSITAAT

” Et selliseid objekte, mida peetakse vaenu õhutavateks ja okupatsioonie õigustavateks, maha võtta, tuleb nad kõigepealt kaitse alt välja saada, mille kohta saab teha vastava ettepaneku muinsuskaitseametile. /.../ Seal on isegi nõukogude liidu vapp seal – päris hirmus värk. Piltide peal näevad nad mõlemad, nii Sillamäe kultuurikeskus kui ka kinomaja õudsed välja.“

Justiitsminister **Lea Danilson-Järg** nõukasümbolite eemaldamisest. **PM**

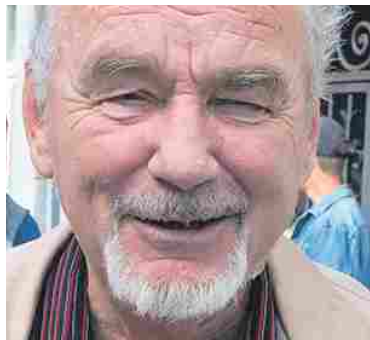
Kas koristame ära sõjamonumente või hoopis okupatsioonija monumente?

Pärast suvist epopöad nõukogude tanki T-34 äraviimisega Narva jõe kaldalt, mille kui okupatsiooniarmlahe absoluutset kohatust avalikus ruumis tuletas iga päev meelde Vene armee uus kallaletung Ukrainale, on nõukogude sümbollikaga monumentide ja rajatiste teisaldamine taas üliaktuaalne teema – tulenevalt valitsuse algatusest, mis lubas vastava protsessi kiirkorras ehk kolme kuuga ellu viia.

Esimesed tehtud sammud sel teel (Raadi mälestusmärk jt) annavad märku, et sedapuhku on asjaga tõsi taga. Samas on Eesti koalitsioonivalitsuste töö tulemused, eriti nende kvaliteet, juba aastaid olnud hinnatavad naaberriigi peaministri sõnadega – „tahtsime parimat, aga välja tuli nagu alati“. Ehk siis tuleb tehtu peale käsi laiutada ja püüda saadud parandada. Vigade asjus nentida, et vastutajaid pole, kasulõikajaid aga on ülearuigi palju.

Osade teisaldamine

Kõnealuse seaduse puhul on algusest peale dissonantsiks olnud see, et räägitakse nagu sõjamonumentidest, aga näidatakse või tuuakse näiteid okupatsiooni n-õ rahuaja rajatiste kohta, nagu selleks on Tallinnas Tartu maanteel torniga maja või kino Sõprus hoone või Estonia teatri laemaal. Kuna okupatsiooniaeg kestis pool sajandit ehk kordades rohkem kui kahe omavalhel sõdiva okupatsiooniarmlahe all elamine, siis tuleb need ajad ja nen-

TOOMAS ALATALU
vaatleja

Miks räägitakse sõjamonumentidest, aga näidatakse või tuuakse näiteid okupatsiooni n-õ rahuaja rajatiste kohta, nagu selleks on Tallinnas Tartu maanteel torniga maja või kino Sõprus hoone või Estonia teatri laemaal?

de ajal/auks rajatu ikkagi teineteisest lahus hoida.

Viimane asi, mida ei tohiks teha, on manipuleerimine avalikkuse arvamusena ehk seis, kui küsitletakse inimesi selgelt sõjamonumentide kohta – mida meil veel praegugi jagub – ja tehakse sellest järeldusi ka okupeeritud staatuses, kuid rahuaja kultuuri- ja olmerajatiste saatuse kohta. Paraku on just see kõnealuse eelnõu puhul juhtu-

nud, mis paljuski seletab tekkinud segadust.

Nagu teada, kuulub iga seaduse eelnõu juurde seletuskiri, millest tsiteeriks esmalt lõiku 6.4, mis kajastab seaduse mõju siseturvalisusele ja julgeolekule. „Eelnõuga kavandatud muudatus avaldab üldist mõju riigi siseturvalisusele ja -julgeolekule. Hoone avalikult nähtav osa, samuti avalikult eksponeeritud monument, skulptuur, mälestusmärk jms rajatis on selline, mis on vaenu õhutav, toetab või õigustab okupatsioonirežiimi või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemist või tingida olulise või kõrgeanduga ohtu avalikule korrale. Sellise rajatise ja nende osade teisaldamine avalikust ruumist suurendab pikas perspektiivis ühiskonna turvalisust.“ Sõnumi kokkuvõtjate soov näida targana ehk kajastada ühes lause kõike vajalikk, on tulemuseks andnud suure häma. Ent ka ohtliku sõnumi – „rajatise... osade teisaldamine.“

Ohu allikas asub aga mujal. Seletuskiri viitab uhkelt läbiviidud sotsioloogilisele uurimusele ja kajastab seda ka tekstis, märkamata peamist – uuriti suhtumist kindlatesse sõjasümbolitesse, mis on seotud suhteliselt lühikesel ajajärgul suurest perioodist, ent järeldusi tehti kogu perioodi kohta. Turu-uuringute AS tegi 10.–14. augustil küsitluse teemal „Nõukogude sümbollikaga sõjamonumentide tähendus“. Küsitleti 1003 isikut kogu ri-

gis ja lisavalemina 253 Ida-Virumaal. Teadupoolest on teisel maailmasõjal sealsele elanikkonnale sootuks teine tähendus kui eestlastele ja jääb arusaamatuks, miks vastajate hulgas on 734 eestlast ja 522 muu rahvuse esindajat. Kas tõesti on Eesti elanikkond juba säärases vahekorras, et saab teha järeldusi niivõrd olulises küsimuses.

Puder ja kapsad

Küsitluse üldpealkirja all täpsustatakse uuringu objekti täpselt: „Suur osa nõukogude sümbollikaga mälestusmärkidest Eestis (nt T-34 tank Narvas, Raadi mälestusmärk Tartus vm) on seotud teise maailmasõjaga ning nende tähendus on eri inimeste jaoks erinev. Mis tähendus on nendel mälestusmärkidel teie jaoks isiklikult? Kas need mälestusmärgid tähendavad teie jaoks...“ Ehk siis jutt on sõja mälestusmärkidest, mitte jätkunud okupatsioonija rajatistest, mis kajastasid seda aega ja said n-õ külge mõne tolle aja sümboli.

Sõjamonumentide silmaspidamist kinnitavad ka vastamiseks pakutud kummalisevõituaalid: need tulevad meelde Eesti omariiklust ja vabaduse kaotust, meeldetuletus rahu väärtusest ja selle hinnast, võimalus meenutada teise maailmasõja lõppu ja rahu taastamist, võimalus mälestada hukkunuid ja kannatanuid, sümbol võidust fašismi üle jne.

Seletuskiri võtab vastused kokku nii: „33% vastajatest leidis, et

nõukogude sümbollikaga sõjamonumentidel pole nende jaoks mingit tähendust.“ Järgneb kokkuvõtte vastustest äsja toodud küsimustele ja võimas üldistus – „Ligikaudu 62% elanikest, umbes 826 000 inimest (kuidas küll see välja arvutati? – T. A.) leiavad, et 26% vastajate jaoks on oluline sõjas langenuite haudade külastamine. Kõik. Järgnevad mitu kraadi kergemad väited – „Tegemist on pigem väärtusküsimuse kui igapäevast elu mõjutava aspektiga“ ja et 26% vastajate jaoks on oluline sõjas langenuite haudade külastamine. Kõik.

Paratamatult tuleb küsida – kuidas saab nselle, üksnes suhtumist sõja- ja hauamonumentidesse käsitleva uurimuse tulemusi kasutada kõnealuse ehitusseadustiku sihipäraseks täiendamiseks/muutmiseks?

Seletuskirja autorid jõuavad tõdeda sedagi, et „elluviidavaga kaasneb lühiajaline risk ühiskondlike pingete teravnemiseks“ ning lisavad joone all näidetena Lihula monumenti ja pronksõduri teisaldamise, samuti äsja Riias punamonumendi lammutamisega toimunu. Aga kõik need kolm juhtu puudutasid ju sõjamonumente! Praegu räägitakse hoopiski 1950ndatel ja hiljem loodud rajatistest või täpsemalt mõnest detailist nende küljes. Rahva arvamus on oluline ja sotsioloogia on võimas vahend selle väljaselgitamiseks, ent kõver tee oma tahte kehtestamiseks ei kõlba kohe kuhugi.